

Parkenblad

Een uitgave van Wijkraad de Parken | Energie special | September 2019

Bezoek door
Energie-
regisseur?

Kijk op pagina 24

IN DIT NUMMER O.A.

- > Help, mijn ketel begeeft het!
- > Isoleer meer
- > Samen glas inkopen
- > Lokale energie

De Parken

WIJKRAAD • APeldoorn

DRM

DUURZAAM

TOTAALINSTALLATIES

DRM Duurzaam Totaalinstallaties

Mulder Duurzaam en De Ruijter Totaalinstallatie realiseren onder naam DRM Duurzaam Totaalinstallaties voor bedrijven en woningen. Beiden zijn samen al meer dan 200 jaar actief op het gebied van installatietechniek en verduurzaming.

DRM Duurzaam Totaalinstallaties realiseert alle installaties op het gebied van elektrotechniek, airconditioning, zonnepanelen, warmtepompen, luchtbehandeling, verwarmingstechniek, verlichtingsinstallaties, installatie- en watertechniek.

Meer informatie? Bel gerust (055) 303 40 40 of kijk op drmduurzaam.nl

DRM DUURZAAM
TOTAALINSTALLATIES

Van de redactie

Voor u ligt de tweede speciale editie van het Parkenblad over de energietransitie. Onze wijk is een voorbeeldwijk in Apeldoorn en voor Nederland. Ons onderzoek naar alternatieve energie kan dus ook andere wijken en steden inspireren. Wij onderzoeken vooral hoe een wijk met veel oudere en vrijstaande woningen kan worden voorbereid op een toekomst zonder aardgas, met als alternatief lokaal opgewekte energie. Het meest urgente thema voor ons als huiseigenaren is op dit moment: isoleren, isoleren en isoleren. Daarom daarover meer in deze special. Er is steeds meer mogelijk, en door dingen samen als bewoners op te pakken kunnen we van elkaar leren en elkaar inspireren. Voor de wijkraad van de Parken is een belangrijk doel het bevorderen van de samenhang en de leefbaarheid in de wijk, en dit energievraagstuk is een kans om daar samen aan te werken. Daarom ondersteunen wij van harte deze speciale editie, die financieel mede wordt mogelijk gemaakt door bijdragen van de energieregisseur, de-A en onze adverteerders.

Paulus Kusters,
Wijkraad de Parken

Het bestuur van Wijkraad De Parken:

Van links naar rechts: Gerjan de Vries, Monique Plas, Peter de Jong, Ingrid Kortenhöff, Paulus Kusters en Dolf Sijbesma.

Volg Wijkraad De Parken
ook op Facebook:
www.facebook.com/deparken

Beste medewijkbewoners,

Met veel plezier schrijf ik weer het voorwoord voor deze Energiespecial. Vorig jaar kwam de Energiespecial als speciale editie van het Parkenblad voor de eerste keer uit. Fantastisch dat dit jaar de tweede editie verschijnt. Een mooie manier om u als bewoner van De Parken te informeren, te betrekken en vooral te inspireren. Want ook deze tweede editie mag er zijn.

Er is het afgelopen jaar in De Parken veel in gang gezet en daar mag u als bewoner trots op zijn. Een enthousiaste groep bewoners is samen met energieregisseur Albert van Dam en Michael Boddeke van deA stevig aan de slag gegaan. Zij vormen de Initiatiefgroep Duurzame Parken en hebben een aanpak geformuleerd met duidelijke doelen voor over 3, 10 en 25 jaar. De ambitie is om in De Parken op termijn geen fossiele energie meer te gebruiken voor wonen, werken en verplaatsen. Een doelstelling die ik als wethouder duurzaamheid natuurlijk van harte onderschrijf.

Wat mij ontzettend aanspreekt in de aanpak is dat er niet alleen nagedacht wordt over de toekomst, maar ook aandacht is voor wat u als bewoner nu al kunt doen of al heeft gedaan. De isolatieactie gericht op glas voor het komende najaar is daar een mooi voorbeeld van.

De Parken is één van de vier wijken in Apeldoorn die we vanuit de gemeente hebben aangewezen als Wijk van de Toekomst. Een belangrijke opgave in deze wijken is om een alternatief te vinden voor de huidige warmtevoorziening op aardgas. Met de Initiatiefgroep Duurzame Parken is afgesproken dat De Parken eind 2020 haar keuze heeft gemaakt. In deze Energiespecial leest u welke vijf opties voorhanden zijn. Het idee is om eind van dit jaar het aantal opties terug te brengen tot drie. Dit jaar vallen er dus twee opties af.

Ik ben heel erg benieuwd welke keuze De Parken gaat maken als het gaat om een alternatief voor aardgas. En misschien nog wel spannender vind ik hoe de wijk deze keuze gaat maken. Met het oog op de alle andere wijken in Apeldoorn hopen we als gemeente veel te leren van wat er nu in De Parken gebeurt.

Ik wens u als bewoner van De Parken veel succes met de ambitie om van uw wijk een echte duurzame wijk te maken.

Mark Sandmann
Wethouder Duurzaamheid

Wat wordt het alternatief voor aardgas?

Als we in De Parken geen fossiele energie meer willen gebruiken, dan moeten we een duurzaam alternatief vinden voor onze warmtevoorziening, die nu vrijwel geheel op aardgas draait.

Tekst: Michael Boddeke

De opgave

De Parken is een van de vier wijken in Apeldoorn waar de gemeente is gestart met het zoeken van een alternatief voor aardgas. De gemeente geeft daarbij veel ruimte aan het keuzeproces in de wijk. Om tot een goede keuze te komen heeft de initiatiefgroep Duurzame Parken gekeken naar de verschillende alternatieven voor aardgas. Daarbij zijn er twee mogelijkheden:

Ieder zijn eigen warmtebron of een centrale warmtebron voor de wijk

- A. We kiezen ervoor om de warmte met een eigen warmtebron in onze eigen woning te produceren. Dit is ook de huidige praktijk, waar de woning met een cv-ketel op aardgas verwarmd wordt.
- B. We kiezen voor een gezamenlijke energiebron. De energie wordt niet in de woning, maar op een centrale plaats vlak in of bij de wijk geproduceerd. De centraal geproduceerde warmte wordt vervolgens met een warmtenet aan de woningen geleverd.

Twee mogelijkheden, vijf opties

A: De keuze om elke woning te voorzien van een eigen ketel kent drie varianten:

- ① waterstofketel
- ② houtpelletketel
- ③ warmtepomp

B: De keuze voor een warmtevoorziening op een centrale plek heeft er twee:

- ③ hogetemperatuur-warmtenet
- ④ lagetemperatuur-warmtenet

De bedoeling is om eind 2020 als wijk een keuze te maken voor onze toekomstige warmtevoorziening. Uitgangspunt is een door de wijk gedragen keuze, die ook de gemeente onderschrijft. Verder is afgesproken dat de gekozen optie binnen 10 jaar ook daadwerkelijk in en voor de wijk beschikbaar moet zijn.

Van vijf naar drie opties in 2019

Eind van dit jaar willen we het aantal te kiezen opties van vijf terugbrengen naar drie. De eerste stap in het keuzeproces is het grondig op een rij zetten van de verschillende opties. In deze energiespecial presenteren we de vijf opties.

Nota bene!

Bij alle vijf verdwijnt het verwarmen en koken op aardgas. Gaat u dus met uw keuken aan de slag, of wilt u het gasfornuis vervangen, kies dan in ieder geval voor een inductiekookplaat. Dan bent u voor wat betreft koken al klaar voor de toekomst.

Optie 1: De waterstofketel

In het kort

Hierbij wordt de cv-ketel die uw woning nu voorziet van warmte vervangen door een ketel die op waterstof werkt. U zult daarvoor uw cv-ketel moeten vervangen. De gasleiding kan gewoon blijven zitten, daar komt in plaats van aardgas waterstof uit. Ook uw radiatoren kunnen gewoon blijven zitten.

Kosten aanschaf

Een waterstofketel voor woningen is op dit moment nog niet beschikbaar. Wel heeft Remeha inmiddels een prototype ontwikkeld. De aanschafkosten zijn dus nog niet precies bekend, maar de verwachting is dat die rond de € 2.500 liggen. Verder zijn er geen aanpassingen in de woning nodig.

Kosten gebruik

De gebruikskosten worden bepaald door de waterstofprijs. Ook hier geldt dat er nog weinig te zeggen valt over de toekomstige prijs van waterstof en de hoogte van de energiebelasting op waterstof. Combinatie met een (hybride) warmtepomp kan een extra besparing op waterstof opleveren.

Beschikbaarheid waterstof

Waterstof is niet vrij beschikbaar, maar moet geproduceerd worden. Daarvoor is een duurzame

energiebron nodig. Productie met zonnepanelen of een windmolen is een optie. Voor de huidige gemiddelde warmtevraag van een woning in De Parken zijn daarvoor circa 200 zonnepanelen nodig. In plaats van waterstof zou echter ook voor een ander duurzaam gas gekozen kunnen worden.

Invoering

Bij de keuze voor waterstof zal het bestaande gasnetwerk in onze wijk gebruikt worden voor het transport van waterstof in plaats van het huidige aardgas. Het gasnet als collectieve voorziening blijft dus nodig. Daarom is het essentieel dat vrijwel iedereen overstapt op waterstof. Verder vergt de invoering de nodige afstemming, omdat er op een bepaald moment geen aardgas, maar waterstof uit de gasleiding komt en dan moet de woning wel gereed zijn. Een gefaseerde overstap is niet mogelijk.

Optie 2: De houtpelletketel

In het kort

Hierbij wordt de cv-ketel die uw woning nu voorziet van warmte vervangen door een ketel die op houtpellets werkt, waarmee u de ketel geregeld moet bijvullen. De gasleiding is niet meer nodig en verdwijnt. De radiatoren kunnen gewoon blijven zitten. Wel hebt u een opslagruimte nodig voor de houtpellets.

Kosten aanschaf

Er zijn diverse types en merken houtpelletsketels op de markt. Prijzen variëren, maar denk aan € 5000. Verder zijn er geen aanpassingen nodig.

Kosten gebruik

De gebruikskosten worden bepaald door de prijs van de houtpellets. Op dit moment zijn de kosten lager dan aardgas en wordt er ook geen energiebelasting op houtpellets geheven. De vraag is of dat zo blijft, en ook de prijsontwikkeling van houtpellets valt niet te voorspellen.

Herkomst houtpellets

De herkomst van de houtpellets is belangrijk, omdat we onnodig transport en milieuschade willen voorkomen. Voor de huidige gemiddelde warmtevraag van een woning in De Parken zijn circa 400 zakken houtpellets van 15 kg per jaar nodig.

Het jaarlijkse snoeiafval van de gemeente levert meer dan voldoende hout op voor de productie van houtpellets om alle woningen in De Parken van warmte te voorzien. Bij deA loopt een proef om houtpellets te produceren van het snoeiafval uit de gemeente en van hout uit energiebosjes in Apeldoorn.

Invoering

Op het moment dat de cv-ketel aan vervanging toe is, kunt u overstappen op een houtpelletketel.

Hebt u de energiespecial van vorig jaar nog? Dan kunt u daarin het artikel lezen over de pelletkachel van de familie Hoebink of bekijk het artikel op www.deparken.nl

Optie 3: De warmtepomp

In het kort

Hierbij wordt de cv-ketel die uw woning nu voorziet van warmte vervangen door een warmtepomp. Die zet de warmte uit de buitenlucht of bodem om in warmte voor uw woning. De warmtepomp levert een lagere temperatuur op dan uw cv-ketel, en om die reden moet u uw huidige radiatoren vervangen. Gecombineerd met vloerverwarming werkt het systeem optimaal. Voor een goede werking van de warmtepomp is het verder belangrijk dat uw woning zeer goed geïsoleerd is.

Kosten aanschaf

Er zijn diverse types en merken warmtepompen op de markt. Prijzen verschillen, maar denk aan een bedrag tussen € 8.000 en € 15.000. Voor de aanschaf is een subsidie vanuit RvO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) beschikbaar. Verder zijn er kosten voor het vervangen van de radiatoren en het extra isoleren van de woning. Daarnaast moeten er bij een warmtepomp met warmte uit de bodem als bron diepe gaten geboord worden in de tuin. De kosten daarvoor zijn afhankelijk van het aantal boringen en de diepte. Een boring kost ongeveer € 3.000.

Kosten gebruik

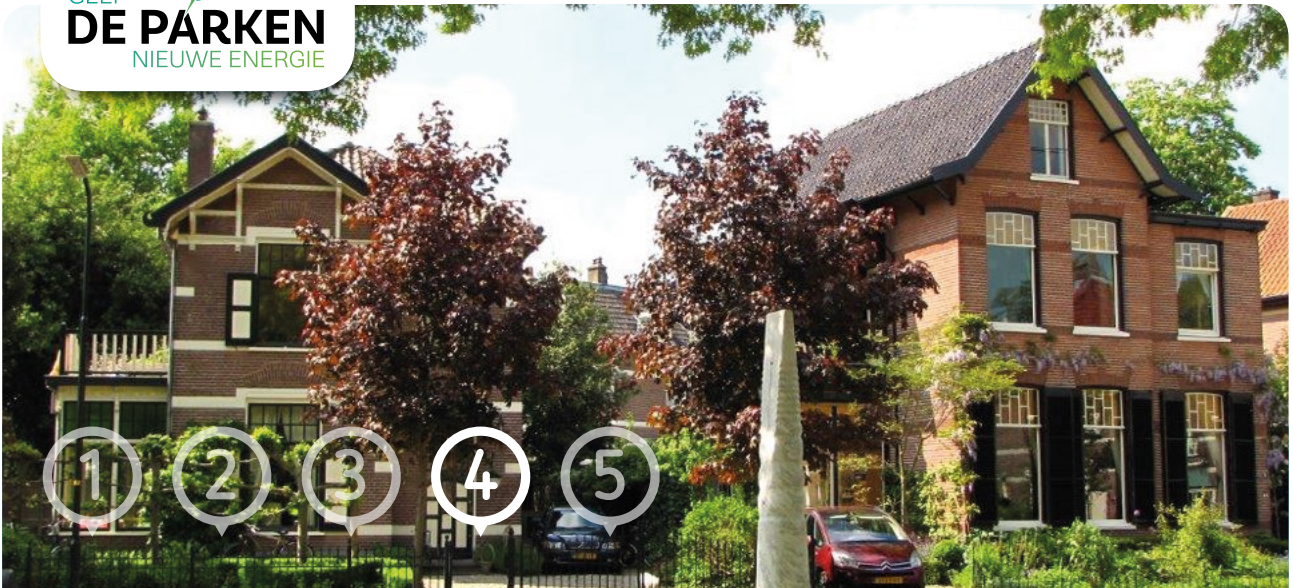
De gebruikskosten worden bepaald door de prijs van elektriciteit. In een goed geïsoleerde woning werkt een warmtepomp zeer efficiënt, waardoor minder energie nodig is voor de verwarming van de woning.

Herkomst stroom

De stroom voor de warmtepompen moet duurzaam opgewekt worden. Voor de huidige gemiddelde warmtevraag van een woning in De Parken zijn circa 40 zonnepanelen nodig.

Invoering

De invoering kan geleidelijk verlopen. Op het moment dat de woning er klaar voor is, kan de warmtepomp geplaatst worden en de gasaansluiting verdwijnen. Wellicht dat de elektriciteitsaansluiting wel verzaamd moet worden. Wanneer elke woning voorzien wordt van een warmtepomp zal zeer waarschijnlijk ook het huidige elektriciteitsnetwerk in de wijk verzaamd moeten worden.

Optie 4: Een hogetemperatuur-warmtenet

In het kort

Hierbij wordt de cv-ketel die uw woning nu voorziet van warmte vervangen door een warmte-afgifteset. Uw woning wordt aangesloten op een warmtenet dat warmte van hoge temperatuur levert. U hoeft uw radiatoren niet te vervangen en uw woning hoeft ook niet extra geïsoleerd te worden. De gasleiding verdwijnt.

Kosten aanschaf

U betaalt eenmalig een bedrag aan aansluitkosten om uw woning aan te sluiten op het warmtenet. De hoogte van deze eenmalige aansluitkosten zijn nog erg onzeker. Op grond van ervaringen elders ligt de verwachting rond de € 6.000. Verder zijn er geen kosten.

Kosten gebruik

Bij een warmtenet geldt altijd een vastrechtstarief (In 2019 bedraagt dit maximaal € 319 per jaar), en daarnaast betaalt u het aantal GigaJoules aan warmte dat u gebruikt. De 'Warmtewet' biedt bescherming en stelt grenzen aan de tarieven die gehanteerd mogen worden. Door deze wet zijn de kosten voor verbruik zo goed als gelijk aan de kosten bij het gebruik van aardgas.

Herkomst warmte

De warmte van het warmtenet moet komen van een warmtebron in de buurt van de wijk. Een bron kan bijvoorbeeld een centrale gasketel op waterstof zijn, een biomassaketel of geothermie, waarbij warmte aan een diepe aardlaag onttrokken wordt.

Invoering

Voor deze optie is het nodig dat vrijwel iedereen overstapt. De keuze voor een warmtenet is echt een collectieve keuze omdat de investering in een warmtenet alleen rendabel is als vrijwel alle woningen aangesloten worden. Voor de invoering moet een warmtenet met een aansluiting naar de woningen aangelegd worden.

Optie 5: Een laagtemperatuur-warmtenet

In het kort

Hierbij wordt uw cv-ketel vervangen door een warmte-afgifteset. Uw woning is aangesloten op een warmtenet dat warmte van lage temperatuur levert, en daarom moet u uw radiatoren vervangen en ook uw woning moet extra geïsoleerd worden. De gasleiding verdwijnt.

Kosten aanschaf

U betaalt eenmalig een bedrag aan aansluitkosten op het warmtenet. De hoogte van deze eenmalige aansluitkosten zijn nog erg onzeker. Op grond van ervaringen elders ligt de verwachting rond de € 6.000. Verder zijn er kosten voor het vervangen van de radiatoren en het extra isoleren van de woning.

Kosten gebruik

Bij een warmtenet geldt altijd een vastrechtstarief (In 2019 bedraagt dit maximaal € 319 per jaar), en daarnaast betaalt u het aantal GigaJoules aan warmte dat u gebruikt. De 'Warmtewet' biedt bescherming en stelt grenzen aan de tarieven die gehanteerd mogen worden. Door deze wet zijn de kosten voor verbruik zo goed als gelijk aan de kosten bij het gebruik van aardgas. Verder is uw woning hierbij extra goed geïsoleerd, wat sowieso al leidt tot een lage energierekening.

Herkomst warmte

De warmte van het warmtenet moet komen van een warmtebron in de buurt van de wijk. Omdat geen warmte van hoge temperatuur geproduceerd hoeft te worden, zijn er meerdere mogelijkheden. Denk bijvoorbeeld aan een collectieve warmtepomp of warmte via de zon in combinatie met warmteopslag.

Invoering

Voor deze optie is het nodig dat vrijwel iedereen overstapt. De keuze voor een warmtenet is echt een collectieve keuze, omdat de investering in een warmtenet alleen rendabel is, als vrijwel alle woningen aangesloten worden. Voor de invoering dient een warmtenet met een aansluiting naar de woningen aangelegd te worden.

Elektrisch tanken

Hoe werkt dat eigenlijk, tanken met een elektrisch auto? En wie regelt dat er zo'n paal in je straat komt? Kan iedereen er één aanvragen en wat kost het? Tja, ik weet niets van elektrisch rijden. Ik ben er nog niet aan toe, maar tegelijk wil ik me wel oriënteren, zodat ik in de toekomst weet van de hoed en de rand. Daarom ben ik bij de familie Lobregt-van Buuren aan de Emmalaan 6 geweest. Ik fiets regelmatig langs hun huis en zie een laadpaal met een of twee auto's eraan. Ik vraag me dan af, of er nooit iets mis gaat met dat tankpistool in de auto en baldadige jongelui?

Tekst: Klaaske de Vos, Foto: Bart Schudel

Jargon

In de eerste plaats merk ik dat ik mijn taal moet veranderen. Bij een elektrische auto ga je niet tanken, maar laden, namelijk van de accu. Je gebruikt geen tankpistool, maar een stekker. En opladen doe je aan een openbare (door de gemeente geplaatste) of particuliere laadpaal, op je eigen terrein.

Laadpalen

Ella en Steven hebben een laadpaal op hun oprijlaan, maar die is eigenlijk te smal en de auto heeft hier en daar een schrammetje van een langsfietsende dochter. Daarom hebben ze bij de gemeente een openbare laadpaal aangevraagd, die welwillend geplaatst is. Ook de overbuurman maakt er gebruik van en uiteraard ook niet-buurgelovigen die aan de Emmalaan parkeren. Soms is dat lastig, maar meestal levert het geen probleem op. Dat is wel anders in de stad, daar laden sommige mensen hun auto niet alleen op, maar gebruiken ze de laadplek om lang te parkeren: laadpaalklevers. Daar gaan we in de toekomst vast meer van horen.

De gemeente Apeldoorn stimuleert elektrisch rijden, daarom kan elke particulier een openbare laadpaal aanvragen. Voorwaarde is dat de aanvrager geen ruimte heeft om op eigen terrein te laden.

Waar laad je?

De grootte van de accu bepaalt hoeveel kilometers je kan rijden. De BMW van Steven en Ella is ondertussen 5

jaar oud en heeft een bereik van 190 km, dat is weinig voor de huidige elektrische auto's, die halen 300 tot 500 km. Via een app kan je plekken zoeken waar je snel kunt laden; ook bij een tankstation kan het vlug, ca. een kwartiertje voor een half volle tank. Thuis opladen kost ca. 5 uur.

Hoe werkt het?

De autofabrikant levert een passende laadstekker mee. Daarnaast sluit je een contract af met een bedrijf dat laadpassen uitgeeft. Je krijgt een pasje, en als de stekker aangesloten is op de laadpaal houd je het pasje voor de paal. Als de accu vol is, wordt de lamp wit. Het te betalen bedrag wordt automatisch één keer per maand van je bankrekening afgeschreven. Als je laadt, wordt de stekker vanzelf vergrendeld, die is in elk geval vandalismeproof.

Wat kost het?

Een laadpaal installeren op je eigen terrein is meestal geen grote ingreep: er moet een aansluiting komen op je meterkast, en er wordt buiten een laadpaal geplaatst. De kosten variëren van een paar honderd tot enkele duizenden euro's. Maar je betaalt geen wegenbelasting, en daardoor heb je de kosten van de paal er in drie tot vier jaar uit. Opladen is goedkoper dan benzine tanken. Thuis laden kost ca. 5 cent per kilometer. En het is gratis als je de stroom uit je eigen zonnepanelen haalt. De openbare palen zijn iets duurder, ca. 7 cent. Als je snel wilt laden (bij tankstations) betaal je ook ca. 7 cent per kilometer. Dat is nog steeds bijna de helft goedkoper dan benzine.

Het lijkt allemaal redelijk simpel, dat maakt voor mij de drempel lager. Een klein hobbeltje ervaar ik wel: zo'n brede witte paal van zo'n 130 cm. hoog is een lelijk ding in de tuin. Maar inmiddels is er meer keuze qua kleur, dus ik ga voor groen.

Uw monument energiezuinig

Een monument energiezuinig maken is best lastig. Toch is het verstandig om werk te maken van isolatie om het comfortniveau omhoog te brengen en tegelijk de hoge energiekosten te verminderen.

Om u daarbij te helpen heeft stichting ERM (Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg) een waaier gemaakt. Daarin zijn allerlei maatregelen op een rij gezet om tot een goede balans tussen comfort, energieverbruik en monumentale waarden te komen. In de waaier worden zowel gedrags- als bouwkundige maatregelen beschreven, en een indicatie voor het effect van die maatregelen op:

- **comfortverbetering**
- **mate van energiebesparing**
- **grootte van de terugverdientijd**

De gratis waaier is te bestellen bij ERM: stichtingerm.nl/publicaties/waaier-uw-monument-energiezuinig

U kunt ook een exemplaar lenen bij de **energieregisseur** via: deparken@energiekapeldoorn.nl

Iedereen kent de mooie serres aan de woningen in De Parken. Toen ze gebouwd werden was het doel om in wat koudere periodes van het jaar plezier te hebben van de zon. Vanwege het vele glas wordt het immers al snel aangenaam warm. In de wintermaanden werd de serre afgesloten van de woning, waardoor er een vorm van isolatie werd gecreëerd: min-of-meer stilstaande lucht in de serre als buffer tussen binnen en buiten.

Meer comfort door isoleren: twee voorbeelden

Tekst: Albert van Dam, Foto's: Bart Schudel

1. De serre

Tegenwoordig wordt de serre vaak als onderdeel van de woonkamer gezien, om 's zomers en 's winters te gebruiken. Maar als de serre niet geïsoleerd is, heeft dat effect op het comfort in de hele woonkamer, doordat kou uit de serre de woonkamer binnenkomt. Wat kun je daaraan doen?

Voorbeeld

De meeste serres zijn uitgevoerd met een borstwering aan de onderkant, veel glas, een plat dak en een vloer van steen of hout. Een voorbeeld daarvan kun je aan het Wilhelminapark zien. De eigenaar heeft deze mooie serre volledig geïsoleerd. Omdat deze woning een Rijksmonument is, is

Wat heeft het gekost en wat levert het op?

Onderdeel Serre	Isolatiemaatregel	Besparing	Besparings%	Investering
Borstwering, enkel steens	Isolatie aan binnenzijde: 5 cm. PIR + afwerking	• 79 m ³ gas per jaar • € 56 per jaar	21%	€ 600
Enkelglas 9 grote ramen 56 kleine ramen	Ruysdael-glas	• 147 m ³ gas per jaar • € 105 per jaar	37%	€ 8.000
Platdak	Isolatie aan bovenzijde: 10 cm. PIR met nieuwe bitumen laag	• 87 m ³ gas per jaar • € 63 per jaar	22%	€ 1.200
Vloer van beton	10 cm. isolatiemateriaal onder de vloer	• 75 m ³ gas per jaar • € 55 per jaar	20%	€ 400

Resultaat

• 388 m³ minder gas per jaar • € 279 lagere energierekening per jaar • totale investering € 10.200

zogenaamd Ruysdael-glas gebruikt. Dit glas heeft een oude uitstraling, maar minder isolatiewaarde dan HR++-glas, en daarmee een lagere besparing op het gasverbruik.

Aanvulling

In de kostenindicatie is geen rekening gehouden met aanvullende werkzaamheden zoals verplaatsen van radiatoren of het maken van een hogere dakrand omdat er isolatiemateriaal op het dak geplaatst wordt. Bij isolatie van de vloer is er vanuit gegaan dat isolatiemateriaal onder de bestaande vloer aangebracht kan worden. Als de vloer zelf ook vervangen moet worden, wordt de investering uiteraard hoger.

Comfort

Naast besparing op gas, leveren de maatregelen ook veel meer comfort op:

- Er komt minder kou uit de serre de woonkamer in, waardoor het prettiger is om bij de ramen te zitten.
- De vloer voelt warmer aan.
- In de zomer blijft de warmte beter buiten dankzij het goed geïsoleerde dak.

2. Het huis

In De Parken staan veel woningen uit de periode 1890 – 1925, woningen met steens-muren, oorspronkelijk zonder spouw. Ik neem u hieronder mee bij de aanpak voor isolatie in een dergelijke woning.

De woning staat in de Prins Mauritslaan, en is nog in originele staat voor wat betreft de muren, het glas, de vloer en het dak. De huidige eigenaren hebben al de nodige maatregelen getroffen, zoals isolatie in het dak, voorzetwanden met isolatie op diverse plaatsen, en hier en daar dubbel glas. Toch gaan ze nog meer isolerende maatregelen nemen om hun woning comfortabeler te maken.

Aanpak

Het is verstandig om het aanbrengen van isolatie te richten op de ruimtes die normaal gesproken verwarmd worden. Daar is tenslotte de meeste winst te halen in comfort en energiebesparing. Dat vindt u dan ook terug in de percentages.

In deze kostenindicatie is geen rekening gehouden met aanvullende werkzaamheden, zoals verplaatsen van radiatoren. Ook schilderen of aanbrengen van nieuw behang is niet meegerekend.

Aanvulling

De berekening is een ruwe indicatie van de besparing en de kosten. Het stookgedrag is bijvoorbeeld ook van grote invloed op de mate van besparen.

Lees verder op pagina 14

Vervolg van pagina 13

Door de betere isolatie kan de thermostaat 1 à 1,5 graad lager gezet worden, wat zorgt voor een verdere besparing op het gasverbruik van 7 – 10%. Verder stijgt de waarde van de woning door de isolerende maatregelen; mogelijk kan de volledige investering zelfs opgeteld worden bij de woningwaarde. Daarnaast is de verwachting dat de prijs voor aardgas de komende jaren zal stijgen, waardoor de besparing door minder aardgasgebruik ook nog eens toeneemt. Met deze isolatiemaatregelen krijgt de woning een energielabel C, waar het in de oorspronkelijke staat een G was.

Comfort

Naast besparing op gas, leveren de maatregelen ook veel meer comfort op:

- Minder last van koude trek van muren en ramen in de woonkamer en keuken, waardoor het verblijf daar aangenamer wordt.
- Met isolatie van het dak worden ook veel kieren gedicht. Dat heeft direct een effect op de trek van warme lucht vanaf de begane grond naar de zolder. Hierdoor blijft de warmte dus beter beneden hangen.

Enthousiast geworden om zelf aan de slag te gaan met het verbeteren van de isolatie in uw woning? Als u hier vragen over heeft, neem dan gerust contact op met uw energieregisseur via:

deparken@energiekapeldoorn.nl

Wat leveren de verschillende isolerende maatregelen hier op?

Onderdeel woning	Isolatiemaatregel	Besparing	Besparings%	Investering
Houten vloer en beton op zand	Houten vloer voorzien van 20 cm. isolatie. Geen isolatie bij het beton.	• 250 m ³ gas per jaar • € 180 per jaar	9%	€ 2.200
Steens muren (beneden), niet geïsoleerd	Kleine luchtsponw en 10 cm. isolatie, afgewerkt met gipsplaten.	• 860 m ³ gas per jaar • € 620 per jaar	30%	€ 8.500
Enkelglas (beneden)	HR++ glas	• 435 m ³ gas per jaar • € 315 per jaar:	15%	€ 4.500
Steens muren (verdieping), niet geïsoleerd	Kleine luchtsponw en 10 cm. isolatie, afgewerkt met gipsplaten.	• 570 m ³ gas per jaar • € 410 per jaar	20%	€ 6.750
Enkelglas (verdieping)	HR++ glas	• 195 m ³ gas per jaar • € 140 per jaar	7%	€ 1.500
Pannendak, geen isolatie	Van binnenuit geïsoleerd met minerale wol	• 415 m ³ gas per jaar • € 300 per jaar	15%	€ 8.200

Resultaat

• 2.815 m³ minder gas per jaar • € 2.110 lagere energierekening per jaar • totale Investering: € 33.000

Let op! Aan de berekeningen en de bedragen in deze tabellen kunnen geen rechten ontleend worden. Ze zijn bedoeld als voorbeeld om aan te geven wat het effect van isolerende maatregelen kan zijn.

Wat je zelf kunt doen voor het klimaat:

Uil, Mol, Vos, Egel, Duijf, Kikker en Muis, zijn de zeven hoofdpersonen in 'De Klimaatjes.' Prentenboeken over het milieu.

1. Zet de verwarming wat lager.

2. Pak jouw fijnste warme trui uit de kast en trek hem aan.

3. Zoek voor iedereen in huis iets warm om aan te trekken.

4. Help ze om zich net als jij lekker warm te kleden.

5. Veel plezier op jouw eigen **warme truiendag**

Wat doe jij al voor het klimaat? Laat het ons weten op twitter of facebook, met: #iedereenklimaatje

Auteurs: Judith Koppens & Andy Engel, Illustraties: Nynke Talsma, ©2019 Claris Uitgeverij

Van droom naar initiatief

Margreet van Oudheusden is lid van de initiatiefgroep duurzame Parken, voorheen 'het droomteam'.

Dat zit zo: "Dromen over een duurzame wijk was goed, want dat heeft ideeën opgeleverd over de manier waarop we De Parken energieneutraal kunnen maken. Maar nu is het tijd om die ideeën om te zetten in concrete initiatieven, als werkgroep en als bewoner. Wat doen we om ons huis en onze wijk duurzamer te maken?"

Tekst: Klaaske de Vos, Foto: Bart Schudel

Dat proces begint met isoleren. Welke stappen hebben jullie als werkgroep contactavonden daartoe gezet?

"Er waren drie, goed bezochte, avonden met wijkbewoners: over ervaringen met isolatie, zonnepanelen en isolatie van monumenten. Het effect ervan is dat bewoners meer nadenken over verduurzaming. Dat zien we bijvoorbeeld aan het feit dat Albert van Dam regelmatig wordt gevraagd een warmtemeting te doen." (zie pagina 24)

Dat klinkt goed en veelbelovend. Is er een beeld van wat bewoners uit de Parken al gedaan hebben aan isolatie of gebruik van alternatieve energiebronnen?

"Niet op individueel niveau, maar we kunnen wel zien of ons energieverbruik als wijk in zijn geheel is verminderd, en welke maatregelen her en der al genomen zijn. En er zijn per straat contactpersonen, die de burens stimuleren om te verduurzamen, bijvoorbeeld door vragen te beantwoorden of door te verwijzen naar specialisten."

De contactpersonen hebben aan een paar straatgenoten een enquête per WhatsApp verstuurd. De strekking ervan is overwegend positief: "Wij willen betrokken zijn en meedenken, maar wel graag de eigen regie houden".

De initiatiefgroep bestaat uit Albert van Dam, Michael Boddeke en ca. 40 bewoners. De laatsten zitten in bepaalde werkgroepen, waaronder organisatie contactavonden en alternatieve warmteoplossingen. De expertise die de leden inbrengen is heel verschillend: sommigen weten veel van duurzaamheid en technische mogelijkheden, anderen weten wat er leeft in de wijk of zijn goed in communicatie. Iedere bewoner die geïnteresseerd is in meepraten en -doen is welkom!

Eigenlijk ben ik best benieuwd wat jij en je man Aart hebben gedaan aan isoleren van jullie huis....

“Uiteraard, goed om ervaringen uit te wisselen en te vergelijken! Wij wonen in een huis uit 1931 met zes kamers. Onze energielasten zijn 206 euro per maand. We hebben onderzocht hoe we kunnen verduurzamen en sommige mogelijkheden (niet) uitgevoerd:

- Alle ramen hebben dubbelglas, daarvan is ca 30% HR ++
- De zolder en de spouw zijn geïsoleerd.
- Er is een waterbesparende douche.
- Aart en ik eten geen vlees (de kinderen wel af en toe).
- We zijn van plan om over te gaan naar een lokale energieleverancier: de A.
- Zonnepanelen zijn geen optie, we hebben te veel bomen.
- De vloer moet nog geïsoleerd, er is nog geen toegankelijke kruipruimte.

Mooie acties! Dat was stap één, isolatie. En nu?

“Eind van het jaar onderzoekt de initiatiefgroep wat bewoners willen als alternatieve energiebron, bijvoorbeeld warmtenet, geothermie (aardwarmte) of waterstof. En willen we dat individueel aanschaffen of kiezen wij ervoor om dat als wijk te doen? Om die keuzemogelijkheden duidelijk voor het voetlicht te brengen hebben we contact met wijken van de toekomst, o.a. in Zwolle, waar ze gebruik willen maken van geothermie (aardwarmte). Verder willen we met de welstandscommissie van de gemeente in gesprek, met als doel meer samenwerking met diverse gremia binnen de gemeente, o.a. met monumentenzorg.

Wat beweegt jou om actief te zijn in de initiatiefgroep?

“Ik voel me betrokken bij het milieu en alle vraagstukken daaromtrent. En ik voel me verantwoordelijk voor de toekomst van onze kinderen en kleinkinderen, hun woon-, werk- en recreatie-omgeving moet leefbaar blijven. Daarnaast ervaar ik een verbondenheid met de wijk en haar bewoners. Door deze werkgroep is dat geïntensiveerd. Het contact met medebewoners levert me energie en plezier op. En als laatste: ik ben nieuwsgierig naar de technische mogelijkheden, ik leer er veel van!” Met zulke bevlogen wijkgenoten ziet onze toekomst er vast en zeker duurzaam uit!

Energietransitie: bewoners laten zich horen

De Initiatiefgroep Duurzame Parken maakt werk van de energietransitie in de wijk. Het vinden van een alternatief voor aardgas staat daarbij centraal. Dat gaat iedereen aan, dus om de wensen van de bewoners in kaart te brengen, hebben we in juni een peiling gehouden. De vragen stuurden we naar de contactpersonen die we in bijna alle straten in De Parken hebben, met de vraag om minimaal 1 of 2 mensen in de straat te vragen om het in te vullen. Er kwamen 53 reacties.

Tekst: Norbert Hoogeslag

Duidelijk beeld

Uit de peiling komen diverse zaken overtuigend naar voren. Zo vindt een overgrote meerderheid van de respondenten het “belangrijk dat de wijk zich inzet voor duurzaamheid en de energietransitie”, en wil bij de besluiten daarover betrokken zijn. Zo’n 3/4 van de respondenten vindt zelfs dat wijkbewoners moeten bepalen hoe de toekomstige warmtevoorziening in de buurt wordt geregeld. Kortom: Parkenbewoners zijn geïnteresseerd én betrokken.

Stapje voor stapje

Misschien wel de belangrijkste uitslag is dat vrijwel alle respondenten aangeven dat ze zo weinig mogelijk aanpassingen in hun woning willen. Dat is een belangrijk punt, dat goed aansluit bij de stapsgewijze aanpak van de energietransitie, die als doel heeft om over 25 jaar geen fossiele brandstoffen meer te gebruiken. In de eerste fase (de komende 3 jaar) ligt de nadruk daarbij op energiebesparing, bijvoorbeeld door relatief eenvoudige ingrepen als isoleren en de aanschaf van HR+-gasketels voor de cv. En dat sluit weer mooi aan bij een andere uitkomst: circa 2/3 van de respondenten zegt bereid te zijn om zelf investeringen te doen die het huis klaar maken voor alternatieven voor aardgas.

‘Mijn ketel begeeft het!’

Stel dat uw cv-ketel aan vervanging toe is, wat is dan een verstandige keuze? Moet u een nieuwe gasketel kopen of al overgaan op een duurzame variant, zoals een warmtepomp (volledig elektrisch), een pelletketel of verwarmen van uw woning met infraroodpanelen?

Tekst: Albert van Dam

Wat de beste duurzame cv-ketel nu is, weten we nog niet. De Initiatiefgroep Duurzame Parken is druk bezig met uitzoeken wat de oplossing kan worden. Deze groep, specifiek voor Parken, valt onder de paraplu van het project Wijk van de Toekomst en werkt nauw samen met de gemeente en de netbeheerder. Het doel is om in 2030 te beginnen met aansluiten op de toekomstige warmteoplossing, zoals een andersoortig gas, warmtenet, warmtepompen. Op dit moment is er dus nog geen antwoord op de vraag wat die oplossing gaat worden.

En tot die tijd?

Daarom is het op dit moment het meest eenvoudig en goedkoop om de kapotte cv-ketel te vervangen door een nieuwe cv-ketel. In veel gevallen is de aansluiting eenvoudig en hoeft u niks aan te passen in de woning. Wel kunt u zorgen voor verbetering van de efficiëntie van de cv-ketel door de radiatoren (in de meest verwarmde ruimtes) te vervangen door lage temperatuur radiatoren (convectoren). Hiermee wordt het rendement van de cv-ketel beter en stookt u minder gas dan voorheen. Een andere mogelijkheid voor verminderen van het gasverbruik is het installeren van een (hybride) warmtepomp naast uw cv-ketel, dan zorgen beide apparaten samen voor een comfortabele woning.

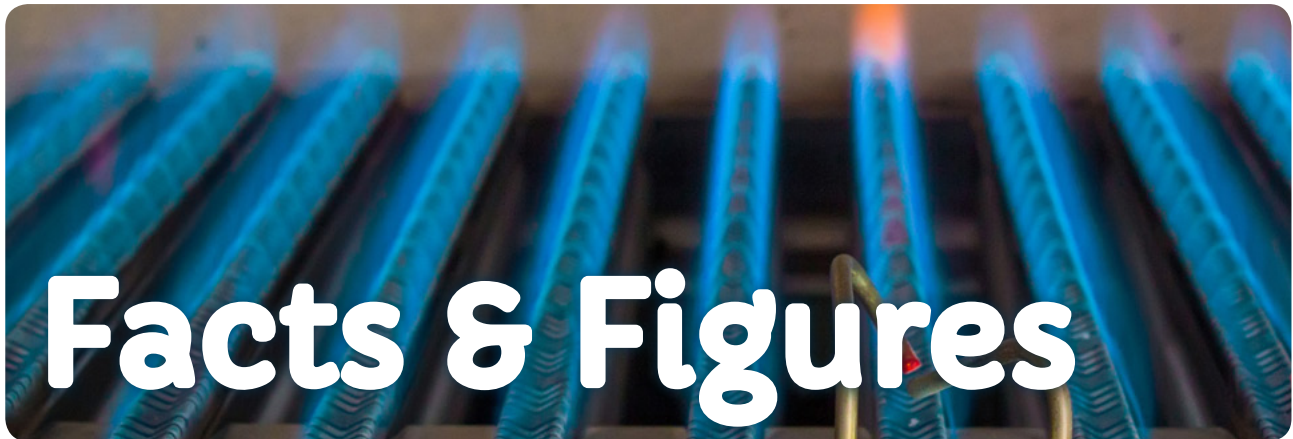
Vanaf 2030 gaat de gemeente Apeldoorn afstand nemen van het aardgas. Maar tot die tijd kunt u nog gewoon van aardgas gebruik maken voor koken en verwarmen. Op termijn zal er echter geen aardgas meer door de leidingen stromen. In dat geval heeft u niks meer aan de huidige cv-ketel. Ook wanneer er een ander soort gas door de leidingen gaat lopen, is het nog even de vraag of de aanwezige cv-ketel met dit gas kan blijven werken of dat er aanpassingen aan de ketel gedaan moeten worden.

SERVICERAPPORT	
Merk	nefit Ecomline
Type	HVC 30 V
Serienummer	266-gb-48-5004
Bouwjaar	1996 <i>gasned onderhoud</i>
ONDERHOUD VAN UW CV-TOESTEL <i>ingegaande</i> Hoe te handelen bij storingen. Goed lezen! <i>Feb 2016</i>	
<small>Indat u de storingsdienst belt, wilt u dan eerst even de volgende punten controleren:</small>	

Isoleer!

Maar welke optie het ook wordt, het is altijd verstandig om goede isolatie van muren, glas, dak en vloer aan te laten brengen. Een beter geïsoleerde woning verbruikt immers minder energie voor verwarming. Daarbij wordt het comfortniveau meteen ook hoger, en ervaart u meer woongenot.

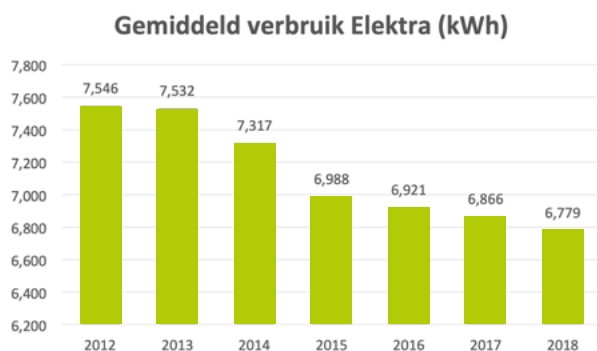
Facts & Figures

Een doorsnee huishouden in De Parken verbruikt gemiddeld 3.550 m³ gas en 6.780 kWh elektra per jaar. Daarmee komt de gemiddelde energierekening op € 4.300 per jaar. Daarvan is € 2.800 voor gas en € 2.500 voor elektriciteit. De vaste maandelijkse kosten van de energieleverancier en de netbeheerder zijn hier niet in meegenomen.

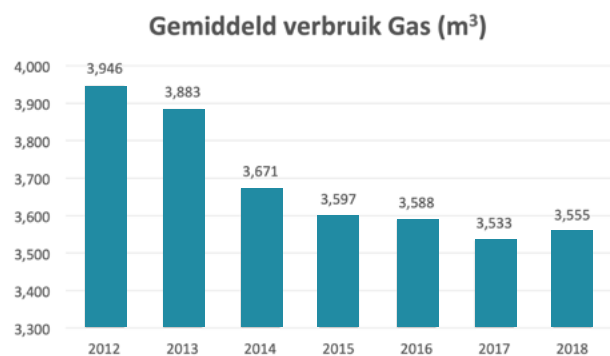
Tekst: Albert van Dam

In de vorige Energiespecial hebben we laten zien hoe het gas- en elektraverbruik in De Parken in de afgelopen jaren is geweest. Nu kunnen we weer een jaar toevoegen aan het overzicht. Voor diegene die de Energiespecial van 2018 nog letterlijk voor de geest heeft, de cijfers voor de gegevens die nu gepresenteerd worden komen uit een andere bron, waardoor de cijfers in exacte omvang iets afwijken van hetgeen vorig jaar is getoond.

Energieverbruik in De Parken in de afgelopen jaren

Het gemiddeld elektraverbruik in De Parken laat een constante daling zien sinds 2015. Deze daling kan sterker worden als meer mensen bijvoorbeeld hun verouderde apparatuur wegdoen en de lampen vervangen door ledlampen.

Er is een duidelijke daling te zien in het gasverbruik van 2012 tot 2014. Op basis van de aangeleverde gegevens zijn geen conclusies te trekken over de oorzaak daarvan. De afgelopen 4 jaar varieert het gasgebruik een beetje. In 2016 en 2018 was het wat vaker koud dan 2015 en 2017, en meer koude dagen betekent automatisch ook meer gasverbruik. Rekening houdend met het aantal koude dagen (graaddagen), is de afgelopen jaren een lichte daling van het gasverbruik te zien.

Het zou mooi zijn als we gezamenlijk kunnen zorgen voor een verdere verlaging van het verbruik. Door bijvoorbeeld aan de slag te gaan met isolatie van uw woning kunt u grote stappen zetten in het verminderen van het gasverbruik.

we do wow

Je business gaat lekker. Maar past de communicatie nog wel bij wie je bent? Stiekem weet je: er zit meer in. Zóveel meer. Laat je merk niet indutten. Kies niet voor wat er al is, maar verras. Met het juiste verhaal onderscheid je jezelf en boei je die doelgroep. Dan val je pas écht op. Een complex communicatievraagstuk voor branding, positionering of concept? Kom maar op! Amazing maakt jouw merk sterk. We hebben de meest creatieve mixed media minds in huis. Sta je stil? Of beweeg je mee en ga je voor verrassen?

amazing | mixed
media
minds

amazing.nl apeldoorn 055 526 88 88

25 sept | 20:00 uur
Groene Hoven

Samen aan het isolatieglas!

Dit najaar starten we in De Parken met meer informatie over het isoleren van onze ramen. De leveranciers die met deA samenwerken bieden betrouwbare oplossingen: HR++glas, vacuümglas, monumentenglas, voorzetramen... kortom, verschillende oplossingen voor verschillende soorten woningen. In dit magazine leest u op diverse plekken waarom isoleren belangrijk is, op termijn geld oplevert, én uw huis comfortabeler maakt.

Kom **25 september** dus naar de bijeenkomst voor meer informatie over de actie! De deelnemende, lokale, bedrijven zijn er dan ook bij. U krijgt er allerlei informatie over de voordelen van glasisolatie en de verschillende mogelijkheden.

Ook zal de gemeente e.e.a. komen toelichten op de toepassing in monumenten. Meld u voor deze bijeenkomst aan via: deparken@energiekapeldoorn.nl Dan hoort u waar en hoe laat de bijeenkomst plaatsvindt.

Kom meer te weten over energietransitie in De Parken

Eerder dit jaar heeft de initiatiefgroep Duurzame Parken u geïnformeerd over isolatie in uw woning en over zonnepanelen. In dit najaar staan nog twee informatiebijeenkomsten voor inwoners van De Parken gepland. Elke bijeenkomst geeft informatie over een specifiek thema.

Toegang is gratis, koffie en thee staan voor u klaar. Natuurlijk is er voldoende ruimte voor vragen en antwoorden. In 2020 gaan we verder met deze informatiebijeenkomsten. Met de planning en inhoud daarvan zijn we nog volop bezig. We ontmoeten u graag!

25 september:

Glasisolatie – Ontmoet de glasbedrijven
(zie hierboven)

19 november:

Warmteoplossingen voor De Parken
(zie pagina 4)

GEEF
DE PARKEN
NIEUWE ENERGIE

deA, duurzame energiecoöperatie Apeldoorn

deA wordt in deze energiespecial verschillende keren genoemd. Maar wat is en doet deA nu precies?

deA, duurzame energiecoöperatie Apeldoorn, wil onder het motto 'duurzame energie van en voor Apeldoorn' onze stad een flink stuk duurzamer maken. deA is in 2012 opgericht door een grote groep mensen die werk willen maken van duurzaamheid, en die inzien dat je meer kunt bereiken door het samen te doen. Het project Duurzame Parken past uitstekend in die lijn, en om die reden is deA een partner in het project. Inmiddels zijn ruim 2000 mensen betrokken bij deA, doordat ze lid zijn, energie afnemen, of meedoen met een project. Meer weten over deA of bijdragen aan deA? Kijk op www.de-A.nl

Infraroodpanelen

Infrarood-panelen zijn geen optie voor het verwarmen van een volledige woning in De Parken. Er is meer energie nodig om al die panelen te laten opwarmen dan de huidige cv-ketel nodig heeft om warmte te genereren. Daarbij wordt het in een matig geïsoleerde woning niet comfortabel warm met deze oplossing. Infraroodpanelen kunnen wel in specifieke kamers een rol spelen, als aanvullende verwarming wanneer de aanwezige radiator te weinig capaciteit levert.

Weten wat uw woning waard is na verduurzaming?

BEL MET GONDA OF INGRID

06 - 38 60 22 08 OF 06 - 53 25 23 78

LANDHEEREN

makelaardij

WWW.LANDHEEREN.NL | 055 - 542 4201

Fineo-glas ook interessant voor u?

In het vorige Parkenblad werd de introductie van een nieuw glasproduct aangekondigd, dat een hogere isolatiewaarde heeft dan zelfs triple glas, maar dat een minimale dikte heeft en daardoor uiterst geschikt is voor plaatsing in monumentale panden.

Inmiddels zijn meer gegevens bekend van het product onder de naam Fineo-glas. Dit glas is ontwikkeld in samenwerking tussen AGC (wereldspeler op glasgebied) en Panasonic. Toepassing van een nieuwe glastechnologie levert een minimaal gelijkwaardige isolatiewaarde als triple isolatieglas, maar heeft een dikte vanaf 7 mm en een superlicht gewicht. Bovendien steunt de productie van Fineo-glas op circulaire principes. Fineo is opgebouwd uit twee glasbladen van elk minimaal 3 millimeter. De spouw is een vacuüm van 0,1 millimeter. Fineo past hierdoor in bestaande kaders van enkel glas. Het is niet nodig om de sponning uit te frezen. De monumentale uitstraling blijft eenvoudig behouden en de renovatie kost minder arbeidsuren.

Doordat Fineo ultradun is, heeft het een betere lichtdoorlaat dan traditioneel isolatieglas; helder uitzicht en meer daglicht in het interieur. Fineo is een stuk lichter dan dubbel en triple glas. Dat is niet alleen makkelijker en arbo-vriendelijker voor de vakman, maar heeft ook functionele en economische voordelen. De kozijnen, zeker de beweegbare kozijndelen en het hang- en sluitwerk, worden minder zwaar belast en kunnen langer mee gaan. De vakmensen hebben minder tilhulpen nodig; een besparing op de kostprijs van het glaszetten.

Fineo is het ideale glas voor monumenten en renovatieprojecten

Kijk voor meer informatie op: www.fineo-glas.nl of neem contact op met Jerry Kers van Glasindustrie La Paloma BV in Apeldoorn, een familiebedrijf opgericht in 1942 en vanaf 2018 is Jerry de nieuwe eigenaar (3e generatie). La Paloma BV is één van de gecertificeerde dealers van Fineo-glas.

**GLAZEN
DEUREN
EN PUIEN**

**GEEN RUIT
IS TE KLEIN
OF TE GROOT**

- ◆ Herstel kapotte ruiten
- ◆ Nacht/weekend servicedienst
- ◆ Gefigureerd en geslepen glas
- ◆ Draadglas ◆ Veiligheidsglas
- ◆ Spiegels (ook in kleur)
- ◆ Inbraakvertragend glas

- ◆ Isolatieglas ◆ Voorzetramen
- ◆ Thermobel-HR++
- ◆ Ventilatie-roosters
- ◆ Perspex en Lexan
- ◆ Beglazingsmateriaal
- ◆ Glastechnische adviezen

Wij plaatsen en leveren aan particulieren en bedrijven

Molenstraat 145, 7321 BD Apeldoorn, T. 055 - 366 66 66, showroom geopend van ma. t/m vrij. va 08.00 tot 17.00, info@la-paloma.com • www.la-paloma.com

24 uren storingsdienst service 06-20000300

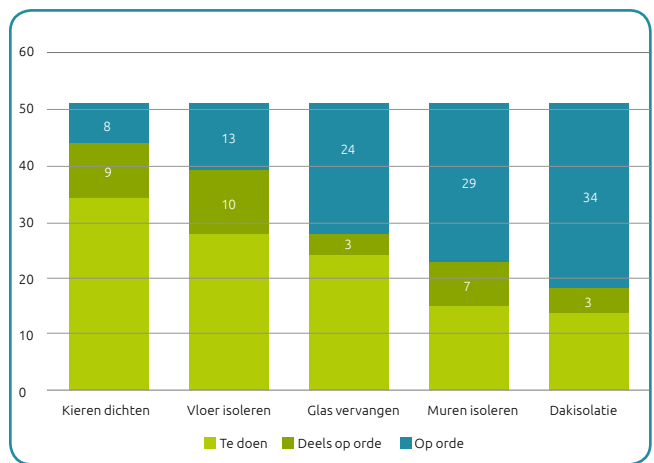

Verduurzaming van De Parken

Voor alle vragen over energie kunnen bewoners van de Parken een beroep doen op energieregisseur Albert van Dam. Hij bezoekt bewoners om hen te vertellen wat de volgende stappen op het gebied van verduurzaming in hun eigen huis kunnen zijn. Sinds mei 2018 bezocht Van Dam al meer dan 91 adressen. Hij vertelt wat er vooral speelt.

“Sinds voorjaar 2018 ben ik energieregisseur voor De Parken. Getuige het aantal (gratis) energieadviesbezoeken dat ik inmiddels heb afgelegd, weten wijkbewoners me goed te vinden. Hoewel we voor de energietransitie in De Parken een tijdlijn van 25 jaar hebben opgesteld, gaan de vragen vooral over vandaag én ze zijn praktisch van aard. Vooral isolatie is een populair thema. Van 51 huizen in de Parken heb ik inmiddels een ‘isolatie-status’ opgesteld. De resultaten zijn te zien in de grafiek.”

“De grafiek maakt vooral duidelijk dat er nog veel is te winnen. En het mooie is: de winst is eenvoudig binnen te halen. Isolatie is namelijk relatief simpel te realiseren en heeft direct effect. Het afdichten van kieren, muurisolatie en het gebruik van HR-glas

betalen zich direct uit, niet alleen op de energierekening, maar ook op het gebied van comfort. Bovendien heeft isolatie een belangrijk langetermijneffect: het beperkt het energieverbruik van toekomstige warmtebronnen. En daarmee is het dé basis om je huis klaar te stomen voor een duurzame toekomst.”

Ook kleine stappen helpen

Het werk als energieregisseur staat voor Van Dam vooral in het teken van realiteitszin: “Voor de energietransitie in De Parken trekken we 25 jaar uit. We zitten nu in de eerste fase, en daarbij staat energiebesparing centraal. Isolatie ‘leeft’, maar je merkt ook dat Parkenbewoners geïnformeerd willen worden over andere onderwerpen zoals de cv-ketel (zie pagina 18) en alternatieve verwarmingsmogelijkheden zoals de warmtepomp en pelletkachel. En natuurlijk is er aandacht voor het terugdringen van het elektriciteitsverbruik. Ook dat kan eenvoudig: nieuwe koelkasten en wasmachines verbruiken bijvoorbeeld aanzienlijk minder energie dan oude. En ook met LED-verlichting zijn mooie stappen te zetten. Dáár draait het om: elke stap is belangrijk en ik druk mensen daarbij vooral op het hart dat het niet direct reuzestappen hoeven te zijn. We gaan juist voor een soepele energietransitie.”

Blijf op de hoogte

Van Dam mag dan de energieregisseur voor De Parken zijn, hij werkt daarbij samen met een team, de initiatiefgroep Duurzame Parken. Deze groep heeft met ondersteuning van bewoners milieudoelen voor De Parken geformuleerd, die - samen met veel extra (achtergrond)informatie - te vinden zijn op deparken.nl/de-parken/duurzame-parken. De initiatiefgroep organiseert ook informatieavonden waarbij alle Parkenbewoners welkom zijn. Schiet Albert gerust eens aan – daar krijgt hij energie van. Zodat u erop kunt besparen. Wilt u niet wachten? Van Dam is bereikbaar via deparken@energiekapeldoorn.nl.

An illustration featuring several stylized wind turbines with grey blades and red-and-white striped tips. In the foreground, there is a modern, white building with large windows and a dark entrance. The background consists of a city skyline with various green buildings of different heights. The overall style is clean and modern, using a palette of greys, greens, and blues.

En het mooie is: de winst is eenvoudig binnen te halen. Isolatie is namelijk relatief simpel te realiseren en heeft direct effect.

Online adviestool Hoomdossier

"Het invullen kostte me niet meer dan een half uur.
En ik kreeg een zinnig advies."

Voor bewoners in De Parken die hun woning verder willen verduurzamen heeft Initiatiefgroep Duurzame Parken een geschikte online adviestool gekozen: Hoomdossier. De tool geeft op basis van uw gegevens aan welke maatregelen interessant zijn, wat deze maatregelen ongeveer kosten en wat u ermee bespaart. Het resultaat is een basisadvies. Ook regulier onderhoud als schilderen kan erin meegenomen worden. *Tekst: Michael Boddeke*

Hoe en wat?

Hoomdossier is via deA beschikbaar voor bewoners van De Parken. Aan het gebruik zijn geen kosten verbonden, omdat meegelift wordt op het abonnement dat deA heeft afgesloten met Hoom, de leverancier van Hoomdossier. Als u het Hoomdossier wilt gebruiken, kunt u dit aanvragen door een webformulier in te vullen op www.de-a.nl/Hoomdossier. Na de aanvraag wordt een account aangemaakt en ontvangt u de inlogcodes.

Hoomdossier is redelijk gebruiksvriendelijk. Dat neemt niet weg dat u wellicht in het begin even op weg geholpen wilt worden. Een paar bewoners in de wijk hebben al ervaring opgedaan met Hoomdossier en zijn bereid en beschikbaar om u te helpen, net als Albert van Dam, onze energieregisseur. Bij het aanvragen van Hoomdossier kunt u dit direct aangeven.

Ervaring van een van onze wijkbewoners:

"Ik heb een account gemaakt en ingelogd. Dan kom je direct bij een vragenlijst. De vragen zijn duidelijk gestructureerd en de keuzes eenduidig. Het invullen kostte me niet meer dan een half uur. En ik kreeg een zinnig advies."

In Apeldoorn wordt genoeg duurzame energie opgewekt voor de hele Parkenbuurt

In Apeldoorn en omgeving wordt op vier plekken grootschalig duurzame energie opgewekt:

- Bij het Waterschap wordt rioolslib vergist.
- Bij Attero (Wilp) wordt GFT-afval uit onder meer Apeldoorn vergist.
- Op het zonnepark Ecofactorij liggen 2.100 zonnepanelen op het dak.
- Bij het Zonnepark Apeldoorn wekken 11.000 zonnepanelen energie op.

Per jaar wordt daarmee ruim 17 miljoen kWh opgewekt. Via deA is deze energie beschikbaar voor mensen in Apeldoorn. Op dit moment wordt circa 3,5 miljoen kWh geleverd aan woningen en bedrijven in Apeldoorn en is er dus nog 13,5 miljoen beschikbaar! Dat is ruim voldoende om alle woningen in De Parken (totaal

verbruik 8 miljoen) van lokaal opgewekte duurzame energie te voorzien. Hoe duurzaam wil je het hebben?

Overstappen kan direct via: www.de-a.nl/energie. Een mooie eerste stap op weg naar een fossielvrije Parken.

Liander en de energietransitie

Liander is een netbeheerder. We leggen elektriciteitskabels en gasleidingen aan en beheren het energienetwerk in uw regio. Uw meterkast is op het netwerk aangesloten, net als die van 3 miljoen andere woningen en bedrijven. Wij staan voor een energievoorziening die iedereen onder gelijke voorwaarden toegang geeft tot betrouwbare, betaalbare en duurzame energie.

Tekst: Nelianne van Bloemendaal - Liander

De rol van Liander in de energietransitie

Apeldoorn verduurzaamt, en de 1200 woningen in De Parken zijn hierop geen uitzondering. Niet alleen de gemeente Apeldoorn is druk in de weer. Iedere regio stelt op dit moment een regionale energiestrategie op. In deze strategie wordt een plan gemaakt voor de verduurzaming van de regio, in samenwerking met onder andere Liander. Op deze manier wordt een plan gemaakt voor de verduurzaming van heel Nederland. Deze verduurzamingslag wordt gerealiseerd met gebruik van veel zonnepanelen, windmolens, elektrische voertuigen en alternatieve warmtebronnen (zoals warmtenetten, warmtepompen en groen gas).

Druk op het net

De netten van Liander transporteren elektriciteit en gas van de leverancier naar de klant. De hoeveelheden elektriciteit die tegelijkertijd geleverd moeten worden nemen toe. Sinds een aantal jaar transporteren de netten ook elektriciteit die opgewekt wordt door de klant (o.a. via zonnepanelen). Ook deze hoeveelheden nemen toe. Dit betekent dat het steeds drukker wordt op ons net. Daar ligt onze uitdaging: hoe zorgen we dat iedereen betaalbare energie blijft ontvangen via een betrouwbaar net? En hoe zorgen we dat er ruimte is voor de teruglevering van de grote hoeveelheden duurzame energie die mensen zelf opwekken?

Liander

Alternatieven

De gemeente bepaalt wanneer wijken stoppen met het gebruik van aardgas en wat voor warmtebron gebruikt zal worden in de toekomst. Bovendien wordt uitgebreid nagedacht over de juiste locaties voor duurzame opwekking. Dit is een zorgvuldig proces voor alle betrokken partijen, zoals bewoners, netbeheerders en bijvoorbeeld gebouweigenaren in de wijk. Liander helpt de gemeente door gegevens over het energienet te delen. Samen doen we onderzoek. Zo weten zowel de gemeenten als de netbeheerders wat er komen gaat. Door slimme keuzes blijven de maatschappelijke kosten zo laag mogelijk. Ook kunnen we op deze manier voorkomen dat straten vaker opgebroken moeten worden dan noodzakelijk.

Praktisch

De omslag naar duurzame energie maakt aanpassingen in de woning nodig. We geven twee voorbeelden. Stel dat uw elektrische aansluiting niet geschikt is voor bijvoorbeeld zonnepanelen of een elektrische auto, dan kan het noodzakelijk zijn om uw elektrische aansluiting te verzwaren. Hiervoor betaalt u eenmalig wijzigingskosten. Kijk voor meer informatie op www.liander.nl/capaciteit.

En wilt u van het gas af? Dan verwijdt Liander om veiligheidsredenen de complete gasaansluiting, dus zowel de gasmeter als de aansluitleiding. Liander brengt daarvoor een kostendekkend tarief in rekening. Voor meer informatie, zie: www.liander.nl/gasaansluiting.

Voor algemene informatie over de energietransitie kunt u kijken op www.liander.nl/energietransitie.

Nu isoleren is duurzaam investeren met een hoog rendement

Spouwmuurisolatie

Vloerisolatie • Dakisolatie

Bodemisolatie • Zonnepanelen

Dubbele beglazing

AL MEER DAN 40 JAAR UW ISOLATIESPECIALIST

055 - 30 300 10

info@rouwenhorst-isolatie.com

www.rouwenhorst-isolatie.com